

Csillagrend Buday Györgynek

A hír már régi, az esemény néhány hetes, a hitelesítő fotográfiák pedig csak pár napja érkeztek Szegedre. A Magyar Népköztársaság Csillagrendjét adományozta az Elnöki Tanács Buday Györgynek, a modern magyar fametész iskolateremtő mesterének, a nemzetközi grafikai élet kiemelkedő személyiségének. Buday 1987. áprilisában töltötte be nyolcvanadik évét, erre a dátumra, született a határozat, de — mint a hírügynökségi jelentésben áll — betegsége miatt csak a közelmúltban vehette át a magas kitüntetést az idős mester Mócsán Andrástól, londoni nagykövetségünk első titkárától.

Mint köztudott, Buday fiatalon, családjával a Kőlozsvári egyetem Szegedre költözését követően érkezett a Tisza-parti városba. Itt a harmincas évek elején, a haladó/egyetemi, és ifjúsági mozgalmak szervezője, szellemi vezéralak-

ja a művészeti élet motorja lett. Alapítója és vezetője volt a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumának. Ebből az időből szármogó kiváló tanulmány, gyűjtemény, könyv inspirálása, szerkesztése, irányítása, illusztrálása fűződik nevéhez. 1938-tól Angliában él, ahová a faszá-

lódó országból települt. Többszöri hazatelepülési kísérlete fulladt kudarcba. Az 1956-os események hatására idegösszeomlást kapott, azóta egy London melletti szanatóriumban él. Munkásságát bemutató, gazdag és tartalmas kiállítás még látható a Vár utcai Kass Galériában.

Politizáló esték Szatymazon

A szatymazi emberről azt tartják, csak a munkájának él. Ha már kicsit is enyhül az idő, nemigen lehet becsalogatni a művelődési házba ilyen vagy olyan előadásra. Úgy látszik azonban, a politikai széljárás megéltén-kítette a politizáló kedvet is. Január eleje óta a művelődési házban minden csütörtökön délután fél 6-kor egyre gyarapodó létszámú csoport jön össze, hogy meghívott előadók vagy előadók részvételével aktuális politikai, gazdasági kérdésekről vitatkozzanak. Ezek a „politizáló esték”. Itt fogalmakkal ismerkedhetnek, vitázni is tanulnak. A szabad véleménynyilvánítást olyan emberek is próbálgatják, akik eddig a

„ne szólj szám, nem fáj fejem” elv szerint éltek.

Kezdetben elég volt a művelődési ház kis klubterme is. A „mezőgazdasági fórum”-hoz már kellett a nagyterem. Az érdeklődés érthető. Maga a téma itt Szatymazon elevenen vágó, és a fórum neves vendégei: Frahnóy Gábor, Tóth Mihály, Somogyi György, Papp Elemér, Mórász Imre, Gyömbér László mindannyian széles látókörű elméleti és gyakorlati szakemberek.

A legutóbbi előadás vendége az a Lovási József volt, aki az MSZMP reformkörének egyik kezdeményezője. A téma megint izgalmas: Nyilvánosság és plu-

ralizmus. A jó hangulatú beszélgetésből csak a legfontosabb kérdéseket emelem ki: Miért van szükség a gondolatok és vélemények szabadságára? Miért kell szakítani a monolitikus hatalmi berendezkedéssel? Hogyan épülhet ki egy demokratikusabb, jobban működő politikai intézményszer? Erről folyt élénk eszmecsere előadók és résztvevők között.

Legközelebb, március 2-án Vastagh Pál megyei első titkárt várjuk az előadói asztalhoz, aki első kézből információkat a februári KB-ülésekről, s mint szakember az alkotmány politikai koncepciójáról.

Mórász Attila

Sík Sándor tiszteletére

Múlt év őszén, a szegedi diáklázongások idején, amikor a bölcsészkar auditórium maximuma zsúfolásig telt, a tanárok egyike megjegyezte: „Utóljára talán Sík Sándor előadásain telt meg így ez a terem.” Ebben az épületben az irodalmat oktatók még a 80-as évek végén sem feledkeznek meg elmondani a diákságnak, hogy több mint négy évtizede tanított itt egy szerény, fantasztikus tudású, reverendás úr, akinek szavait valósággal itták hallgatói.

Fordulhatnánk Szerb Antalhoz, a mindenkor irodalmi ízlés etalonjához, ám az egykori kolléga számára Sík nem irodalomtörténet, hanem a jelen. Néhány évig egyszerre voltak a szegedi egyetem oktatói: professzor és magántanár, katolikus pap és zsidó entellektüel. Azon, hogy Szerb nem írt mélyebb értékelést Sík Sándor költészetéről, annál is inkább nem szabad megfe-

pődnünk, mert az összegyűjtött versek szerkesztője. Jelenlétét István még 1976-ban is azt mondta: „Versei nem az irodalomtörténetből, hanem valami megihettebb közelségből szólnak hozzánk.”

Sík Sándor himnikus lírája — mely a Nyugat alapításának évében kapott először publikációs lehetőséget — mindig közelebb volt a hívó olvasók személyességéhez, mint magához a klasszikusok formálta irodalomhoz. Ráadásul Sík Sándor pap is volt, egyetemi tanár és irodalomtörténész, összetett személyiség, aki ugyanolyan beleéléssel írt a zsidóságot folytató vállalat Kíss Józsefről, mint a szentírást széttepő, nyakas hitetlen-hívó Adyról.

Sík Sándor költészetét — egy ős-szegedit, Sötét Istvánt idézve — nem az ol-tár elkerítettségé, „hanem az utca, a város, a változó élet, a család színessége, eseményessége” jellemzi. Ezért kapcsolódhat nevéhez

az az irodalomtörténeti frázis, hogy a katolikus líra kivonult a sekrestyéből.

Tegnap Szegeden, az akadémiai bizottság székében, olyan közgyűlésen emlékeztek meg a nagy pap-költőről, tanárról és tudósról, születésének 100. évfordulóján. Ilia Mihály, az örökös főszerkesztő mondott bevezetőt, majd Greza Ferenc, Szörényi László, Krájkó András, Lengyel András és Szigeti Lajos olvasott föl.

D. I.

Előrebocsátom, még sosem volt módom elüldögelni Csengeleit, a József Attila téri ligetben, de amikor a helybéli, Móra utcaiak telefonáltak; kivágták a fákat, segítsek megakadályozni, kapva kaptam a telefon után, a liget védelméért, — ilyenkor, február végén még hidegek a parkok...

Hívogatom a tanácsot, megtudom, az ügyben maga az elnök illetékes. Napok múlnak, mire végre megtaláljuk egymást — jócskán furda a lelkiismeret, attól félve, a ligetnek már híre-hamva sincs. olv utemes az irtás. Szóval, szívem szerint, először azt kérdeztem volna Kordás István, elnöktől, megbolondultak maguk? Nem-hogy óvnák a település természeti színterét! Még jó hogy nem így történt. Ime a tények! A József Attila téren 18 kanadai nyárfa kapaszkodik az ég felé. Közöttük 14 hársfa küszködik az életbenmaradásért. A szívós nyárfák fojtogatják a hársakat, no

Elnökválasztó

Annyira régen volt, mesei fordulattal, talán igaz se volt. Akkor még külön működött a Zákányszéki Homok-kultúra Szakszövetkezet, és külön a Május 1. Szakszövetkezet. Elnökválasztást akart a Homokkultúra tagságának egy része, és nem akart a másik fele. Borbás Istvánt akarták behozni, akik a változásra áhítoztak, Sorompóba állt akkor a járási pártbizottság első titkára, és úgy celebrálta a közgyűlést, hogy változás be ne tehessen a lábát. Végültem a maratoni tanácskozást, apróra figyeltem mindenre, de nem írtam végül róla egy szót se. Nagy baj nem történt, megírta az, akinek nem voltak gátlásai a különféle hatalmi csavarásokkal szemben. Akkortájt ismertem meg Borbás Istvánt, iskoláit éppen befejezett agronómusként.

Arra is kellene emlékez-nem, Gárgyán Istvánt mióta ismerem, de nem jut eszembe. Talán azóta, amikor a Zákányszékre be-bejárak. Se szépitni, se csúfítani nem szeretném a dolgot, de ahogy előkaparom emlékeimet, mindig úgy áll előttem, hogy szinte kicsordult belőle az emberi jó szándék. Meg se fordult a fejemben, hogy valaha is elnök akarna lenni, de ez lehet az én fejem hibája is. Teltek-múltak az évek, tizenhat-tizenhét is elmúlhatott közben, egyszerűen csak azt hallom, békésen megfér ugyan egymás mellett a két ember, de egymás ellen lépett pástra az elnökségért. Gyarolóságom az oka, sajnalni keztem mindkettőt, és főúri eleganciával hagytam, hogy más írjon róluk. Nem nekem való, ha két tábor kigyót-békát kiabál egymásra.

Úgy hozta a sors, hogy mindkét kollégámnak más dolga akadt, akik eddig beleöltözték tollukat az ügybe, és az utolsó fölönas mégiscsak rám maradt. Örültem is neki egy kicsit, mert magamban jelzésértékűnek fogtam föl a zákányszéki fölfordulást, ahogy annak tekintetem azt a nagyon rég-ig is. Nagyon forr az ország mezőgazdaságának a fazeka, nem is nagyon lehet látni, mi jön elő majd belőle. Lehet, hogy pár év múlva, már visszafelé gondolkodva, ezt a falut tekintjük kiisdulópontnak, és azt mondjuk, észre lehetett volna ezt vagy azt vennünk már Zákányszéken!

Ez a vízszintes, ez a függőleges, ez pedig a pontos idő — ennyit kellene csak tudnunk a világból, hogy minden munkánk rendben menjen, de régóta sejtem, olyan közgyűlést talán még soha nem tartottak, amelyik pontosan kezdődött volna. Micsit lehet kezdeni harangszóra, iskolát is becsöngetésre, a közgyűlés szertartásához legalább egyórás késés mindig hozzá tartozik. Nekem jól jön most, tájékozódhatom előtte. Özönével vannak jó ismerősök, megkérdezhetem őket. Csene-

— Ennyi népet már régen nem láttam együtt — mondja egyik beszélgető társam. Be is jelentik, 853-an vannak jelen. Szavazás előtt úrra módosítják a számat, már fölötté járunk az ezernek. Két ártatlan javaslat hangzik el a ceremónia befutó részében, de közbekiált valaki:

— Nem vitázni jöttünk, hanem szavazni! Egy óra múlva nem lesz itt senki, ha csak a szánkat járattuk!

A közbekiabálás ugyan eléggé el nem ítéhető lett a mai napra, de ezt meglap-solják. A megvétől jött ember azt mondja még el, ha megint nem lenne sikeres a közgyűlés, ha megint nem tudnának a kettőből egyet kiválasztani, akkor kénytelenek lennének állami megbízottat kijelölni. Ettől mentesnek meg minket — teszi hozzá valóságos fohászként. A bankok bizalma is meginogna, ha nem sikerülne. Bizom benne, hogy bölcsök lesznek, és jó irányban döntenek el saját sorsukat.

Utólag se tudom, a láthatatlan harmadik rémképe játszott-e szerepet, vagy az a pusztító tény, hogy jóval többen jöttek el, mint eddig bármikor, a lényeg azonban az, hogy a jól szervezett titkos szavazás végre döntést hozott. Az is lehet, hogy elfáradt a vulkán, és eltömté saját útját.

Még a szavazás ideje alatt megkerestem mindkét jelöltet, és nyilatkozatra bírtam, avval az ígérettel, hogy azét hozom nyilvánosságra csak, aki befut a választáson. Borbás István ezt mondta:

— Fenygetni senkit nem akarok, és nem is fogok. Ezen a homokon ez a parasztember, ha nehéz körülmények között is, ha eszevesztett erőlködések árán is, de jól éljen, csak ez lehet a célom.

— És akik ellened szólnak?

— Természetesnek veszem. Nekem kell levonnom belőle a tanulságokat. Tudom, nagy tuskéket hordanak magukban az emberek, az azonban biztos, hogy a magam tuskéit nem számolgtom utólag se.

— Sokan mondták, elmennek, vagy el kell menniük, ha rád szavaznak többen.

— Türelemet kérek mindenkitől, és azt, hogy továbbra is itt keresse a boldogulását.

Lesz alkalma beváltani minden ígéretét, mert ő kapta a több szavazatot, és ő lett megint az elnök. Hatalmas csönd fogadta a bejelentőt, amikor — körülményesen ugyan, de — ki-mondta a szavazás eredményét. Egy elárvult beköltözött meg a szótlanúságot:

— Tapsoljuk már meg!

És összeütötte a tenyerét az a 661 ember, aki rá adta a voksot, Borbás István pedig megköszönte minden résztvevőnek, hogy eljött a negyedik fordulóra, és kérte a tagságot, felejtse el az elmúlt évek, hónapok, hetek és napok gondjait, netán intrikáit.

A kérdés magában hordozta az ígéretet is: ő is igyekszik elfelejteni. Saját nyugalma érdekében is kérjük magunk is, felejtse el. Legyen figyelmeztetés számára is, hogy sokan szavaztak ellene, és az is, hogy az ellen-tábor ugyancsak kitűnő embert állított jelöltnek.

Ezt is fölfoghatjuk jövőbe mutató jelzésnek.

Mag Edit

Horváth Dezső

Csengelei nyárfák

és minden esztendőben, gazdag virágzásukkor hordja, viszi a szél vattaszerű ékeit. (Szeged belvárosában is jól ismert ez a „pompa”, nem egyszer szóvá is tettük, mennyire elcsúfított a gusztagustalan, ragacsos kupacok az utcákat meg azt is, hogy a szállingózó pihék asztmatikus betegségekre allergizálnak. Erre orvosok hívták föl a köz figyelmét, tudomásom szerint nemcsak Szegeden Pécsen is. A Dunántúlon hallgattak a szakemberek intelmeire, kivágták a káros fákat.)

Csengelén is évek óta gondogatták a körzeti orvos, egészségkárosító a kanadai nyár virágpóra, most, a tanács érdekesztet szakvéleményt is kért, és döntött. Nyolc helybéli lakónak eladta a 18 nyárfát, darabját 800 forintért. A vevők nagy lendülettel dolgoznak — ezt láthaták

a Móra utcaiak — a kivágásról elszállított maguk gondoskodnak. Lám, az egyéni érdeklettség milyen ösztönző! Ráadásul a közösség érdekeit szolgálja. A tanács nem nyúl a nyárfák árához, illetve nyír-, fenyő- és tölgyfacséméket vásárol rajta. Azokat telepíti a megmaradt hársak közé. Ha csengelei lennének, ez az információ engem arra ösztönözne, hogy megkérdezzem kell-e segítség az új fák ültetéséhez, ha igen, jöve... Szegedi lévén afelelő érdeklődöm, megírt tüsszögünk, mérgeledünk majd itt, a városban? És meddig?

Végül még valami: Csengelén, a tanács a Petőfi utca 13 szám alatt található. Milyen kár, hogy a község lakossága az újságtól kérdezi, milyen alapon határoztak ott, esetünkben a nyárfákról. Kordás István szerint, a jövőben érdemes lesz a tanács döntéseket, a végrehajtás előtt, tudatni.